

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobkyně: **nezl. C. M. M.**, zast. matkou JUDr. Kateřinou Mullis, Ph.D., advokátkou, se sídlem Na Slupi 134/15, Praha 2, proti žalovanému: **Gymnázium, Praha 6, Nad Alejí 1952**, se sídlem Nad Alejí 1952/5, Praha 6, zast. Mgr. Františkem Korbelem, Ph.D., advokátem, se sídlem Na Florenci 2116/15, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 6. 2020, č. j. 1671/2020, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 5. 2021, č. j. 15 A 75/2020 - 42,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobkyně **j e p o v i n n a** zaplatit žalovanému na nákladech řízení o kasační stížnosti 4.114 Kč do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalovaného Mgr. Františka Korbela, Ph.D., advokáta, se sídlem Na Florenci 2116/15, Praha 1.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předcházející řízení

[1] Žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím nepřijal žalobkyni do 1. ročníku nižšího stupně osmiletého gymnázia oboru vzdělání 79-41-K/81 Gymnázium, školní vzdělávací program „Alejí ke vzdělání“. V odůvodnění konstatoval, že ke vzdělávání do prvního ročníku výše uvedeného oboru vzdělání byli přijati uchazeči, kteří se na základě výsledků přijímacího řízení umístili na 1. až 64. místě. Žalobkyně se umístila na 206. – 207. místě, a nemohla tak být ke vzdělávání přijata.

[2] Žalobkyně podala proti tomuto rozhodnutí žalobu, kterou městský soud zamítl nadepsaným rozsudkem. Poté co poukázal na relevantní právní úpravu, shledal neopodstatněným tvrzení žalobkyně, že rozhodnutím žalovaného bylo zkráceno její právo na vzdělání. Žalobkyně totiž poté, co nebyla žalovaným přijata ke studiu prvního ročníku nižšího stupně osmiletého gymnázia, povinnou školní docházku nadále plní (a své právo na základní vzdělání tak realizuje) na druhém stupni základní školy. Žalobkyni tedy nebylo rozhodnutím žalovaného znemožněno

získat základní vzdělání jako takové, ale bylo jí upřeno získat tento stupeň vzdělání jí požadovaným způsobem plnění povinné školní docházky.

[3] Žalobkyně opomenula, že právo na vzdělání je podle čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod právem, kterého je možné se domáhat pouze v mezích zákonů, které ustanovení čl. 33 Listiny provádějí. Limity (meze) práva žalobkyně na vzdělání, co se týče možnosti získat stupeň základního vzdělání úspěšným ukončením vzdělávacího programu základního vzdělávání na nižším stupni osmiletého gymnázia, jsou stanoveny školským zákonem. Patří k nim též úspěšné absolvování přijímacího řízení. Žalobkyně právě tuto zákonem stanovenou podmínku nesplnila, neboť nezískala dostatečný počet bodů.

[4] Právo na vzdělání garantované Listinou není bezbřehé a nezakládá právo každého občana plnit povinnou školní docházku v jakémkoli školním zařízení dle vlastního volného výběru. S poukazem na rozhodnutí ESLP ze dne 23. 2. 2016 ve věci *Hrazdára proti České republice*, č. 62565/14, městský soud uvedl, že nepřijetí žalobkyně na konkrétní gymnázium z důvodu nesplnění podmínek pro přijetí při přijímacím řízení bylo zcela legitimní, a realizace základního práva žalobkyně na vzdělání tím nebyla nijak ohrožena. Školským zákonem vymezené způsoby plnění povinné školní docházky nepředstavují neodůvodněnou překážku práva na vzdělání. Jednotlivé školy mají pochopitelně omezené kapacity. Městskému soudu není zřejmé, proč žalobkyně v přijímacím řízení usilovala a prostřednictvím žalobního návrhu na zrušení napadeného rozhodnutí nadále usiluje o to, aby mohla studovat v prvním ročníku nižšího stupně osmiletého gymnázia, když současně školský systém umožňující existenci víceletých gymnázií tvrdě kritizuje a označuje jej za nelegitimní a diskriminační.

[5] Následně městský soud zdůraznil, že není tím, kdo by měl určovat podobu školského systému v České republice, a nepřísluší mu ani zpochybňovat existenci osmiletých gymnázií. Úprava vzdělávání ve školách a školských zařízeních je věcí zákonodárce a právní úpravou vzdělávání, která výslovně připouští existenci víceletých gymnázií, je soud při svém rozhodování vázán. Přijímací řízení, které žalobkyně u žalovaného absolvovala, proběhlo v souladu se zákonem i požadavkem na rovné zacházení. Právo na rovné zacházení vůči žalobkyni bylo ze strany žalovaného naplněno stanovením jednotných kritérií přijímacího řízení a následným řádným vyhodnocením jejich splnění. Jednoznačným porušením práva na rovné zacházení jak ve vztahu k žalobkyni, tak ve vztahu k ostatním uchazečům o přijetí, kteří se podrobili témuž přijímacímu řízení a stejně jako ona v něm neuspěli, by naopak bylo pozitivní rozhodnutí žalovaného o přijetí žalobkyně ke studiu bez ohledu na to, že nevyhověla předem stanoveným kritériím pro přijetí.

[6] Výkladem všech žalobkyní citovaných úmluv, jež se týkají práva na vzdělání, je nutno dospět k závěru, že právo na rovné zacházení v oblasti vzdělávání nelze chápat tak, že každý má právní nárok na studium na jakékoli škole dle svého výběru, nýbrž tak, že stát musí každému zajistit rovnou příležitost k realizaci práva na vzdělání, a to s ohledem na kapacity jednotlivých škol. Soud dále odmítl argumentaci žalobkyně, že její právo na vzdělávání v nižším stupni gymnázia pramení mimo jiné i z inkluzivního systému základního vzdělávání. Pětistupňový test „lidskoprávní konformity“ provedený v žalobě je nepřijatelný, neboť žalobkyně jím *de facto* netestuje ústavní konformitu napadeného rozhodnutí, kterým je řešeno výlučně nepřijetí žalobkyně ke studiu prvního ročníku nižšího stupně osmiletého gymnázia, ale systém základního vzdělávání jako celek. Soudu však v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu nepřísluší posuzovat ústavnost zákonné úpravy vzdělávacího systému a žalobkyni obecně tvrzené negativní dopady jeho dvoukolejnosti na děti. Žalobkyni namítanou protiústavnost § 60c odst. 1 věty třetí, § 61 odst. 2 věty první a odst. 3 školského zákona městský soud neshledal. Městský soud uzavřel,

pokračování

že rozhodnutí žalované bylo vydáno v souladu se zákonem, což žalobkyně ostatně ani nezpochybuje.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[7] Proti tomuto rozsudku městského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) kasační stížnost. Stejně jako již v žalobě namítla, že rozhodnutím žalovaného bylo zasaženo do jejího práva na rovné zacházení ve spojení s právem na vzdělání ve smyslu čl. 3 odst. 1 a čl. 33 odst. 1 Listiny, resp. čl. 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve spojení s čl. 2 jejího Dodatkového protokolu, vyhlášených pod č. 209/1992 Sb. (dále též „Úmluva“). Rozhodnutí žalovaného neobstojí v pětistupňovém testu používaném Evropským soudem pro lidská práva (dále též „ESLP“) pro účely posouzení lidskoprávní konformity omezení práv. Zásah do práva stěžovatelky na rovné zacházení ve spojení s právem na vzdělání spatřuje stěžovatelka v tom, že jí rozhodnutím žalovaného bylo odepráno právo plnit povinnou školní docházku ve střední škole ve smyslu § 39 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), a musí ji nadále plnit v základní škole ve smyslu § 36 odst. 5 školského zákona. Rámcový vzdělávací program, tj. povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání, je přitom ve všech shora uvedených typech škol stejný (§ 3 odst. 2 školského zákona ve znění účinném do 30. 9. 2020). Jediným rozdílem mezi druhým stupněm základní školy a nižším stupněm víceletých gymnázií je složení žáků, kdy u žáků nižšího stupně víceletých gymnázií se předpokládá větší nadání, než u žáků druhého stupně základní školy. Toto dělení vedoucí podle žalobkyně *de facto* ke vzniku dvou vzdělávacích systémů označila žalobkyně za nelegitimní. V této souvislosti žalobkyně poukázala na čl. 13 odst. 1 a 2 písm. a) Mezinárodního paktu o hospodářských sociálních a kulturních právech, vyhlášeného pod č. 120/1976 Sb. (dále též „Pakt“), Úmluvu o právech dítěte vyhlášenou pod č. 104/1991 Sb., čl. 33 odst. 1 Listiny ve spojení s § 36 odst. 1 školského zákona a čl. 3 odst. 1 Listiny a § 2 školského zákona. Navázala, že základní vzdělávání v České republice má být povinné, bezplatné a postavené na zásadě rovných příležitostí. Jakékoli dělení, tedy i dělení na základě nadání, vedoucí ke vzniku různých vzdělávacích systémů je v tomto stupni vzdělávání vyloučeno. Stěžovatelka dále argumentovala tím, že zásah do jejího práva na rovné zacházení v důsledku rozhodnutí žalovaného byl nevhodný, nepotřebný a nepřiměřený.

[8] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti upozornil, že stěžovatelka v kasační stížnosti uvádí důvody nezákonnosti rozhodnutí obsahově zcela totožně jako v žalobě a neuvádí, jaké konkrétní skutečnosti městský soud nesprávně posoudil. Ztotožnil se s posouzením věci městským soudem, který podle žalovaného věc velice precizně přezkoumal a odůvodnil. Žalovaný dále uvedl, že stěžovatelka v kasační stížnosti vůbec neuvádí, jak jí mělo být v důsledku rozhodnutí žalovaného odepráno právo plnit povinnou školní docházku, resp. jak mělo být do vyjmenovaných základních práv zasaženo. V žalobě i kasační stížnosti se omezila pouze na kritiku a tvrzení o nezákonnosti systému vzdělávání v osmiletých gymnáziích. Stěžovatelkou vznesená otázka legitimity systému osmiletých gymnázií nemůže být předmětem řízení o kasační stížnosti. Stěžovatelka navíc popírá smysl své argumentace tím, když se domáhá svého přijetí na osmileté gymnázium, které označuje za instituci neposkytující možnost plnit povinnou školní docházku spravedlivě a v souladu se zákonem. Právo plnit školní docházku na střední škole nemohlo být stěžovatelce odepráno, neboť na plnění povinné školní docházky na střední škole není právní nárok. Stěžovatelka může splnit povinnou školní docházku v základní škole, jak předvídá ustanovení § 45 odst. 1 školského zákona, což je také primární způsob, jak lze povinnou školní docházku splnit. Závěrem žalovaný vyjádřil přesvědčení, že jeho rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem podle předem stanovených pravidel a v souladu se zákonem. Do práva na rovné zacházení a do práva na vzdělání stěžovatelky ve smyslu čl. 3 odst. 1 a čl. 33 odst. 1 Listiny proto zasaženo být nemohlo.

III. Posouzení kasační stížnosti

[9] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil zákonné náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, a stěžovatelka je v souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupena advokátkou. Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Nejvyšší správní soud v první řadě konstatuje, že obsah kasační stížnosti do značné míry předurčuje nejen rozsah přezkumné činnosti soudu, ale i obsah jeho rozsudku. Bylo pouze na stěžovatelce, aby v kasační stížnosti náležitě uvedla skutkové a právní důvody, pro které napadá rozsudek městského soudu. Stěžovatelka však v kasační stížnosti pouze zopakovala svou žalobní argumentaci, a v podstatě tudíž nereagovala na to, jak se s její argumentací vypořádal městský soud. Městský soud přitom vystihl podstatu věci, řádně, logicky a správně se vypořádal se všemi žalobními námitkami stěžovatelky a své závěry podrobně zdůvodnil. Se závěry městského soudu se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje a nepovažuje přitom za účelné nadále stěžovatelku obsírně přesvědčovat o nesprávnosti jejích argumentů. Nejvyšší správní soud se proto rozhodl své závěry k námitkám stěžovatelky formulovat toliko stručně a v podrobnostech odkazuje na závěry uvedené v kasační stížnosti napadeném rozsudku, s nímž se ztotožňuje.

[12] K argumentaci stěžovatelky, že bylo neoprávněně zasaženo do jejího práva na rovné zacházení ve spojení s právem na vzdělání, Nejvyšší správní soud uvádí, že žalovaný ke stěžovatelce v průběhu přijímacího řízení přistoupil stejně jako k ostatním uchazečům. Z ničeho nevyplývá a stěžovatelka to ostatně ani netvrdí, že by byla v průběhu přijímacího řízení nějakým způsobem znevýhodněna oproti ostatním uchazečům o studium u žalovaného. Stěžovatelka tedy měla jako jakýkoli jiný žák možnost ucházet se o přijetí ke studiu na osmiletém gymnáziu v přijímacím řízení, čímž byl splněn požadavek na rovný přístup k tomuto typu vzdělávání.

[13] Skutečnost, že stěžovatelka nebyla přijata na nižší stupeň osmiletého gymnázia, nepředstavuje neoprávněný zásah do jejího práva na vzdělání, neboť stěžovatelce nic nebrání toto právo i nadále realizovat na základní škole. Nejvyšší správní soud v této souvislosti konstatuje, že školský zákon v § 45 odst. 1 stanoví způsoby získání stupně základního vzdělání a nečiní mezi těmito způsoby (úspěšné ukončení vzdělávacího programu základního vzdělávání na základní škole, na nižším stupni šestiletého nebo osmiletého gymnázia nebo v odpovídající části osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře) žádný rozdíl. Rozhodnutí žalovaného tudíž nelze vnímat tak, že stěžovatelce odpírá právo na vzdělání, a nelze proto žalobkyni přisvědčit ani v tom, že dochází ke vzniku *de facto* dvou vzdělávacích systémů.

[14] Stěžovatelka poukazovala na skutečnost, že u žáků víceletých gymnázií se předpokládá větší nadání, než u žáků druhého stupně základní školy. Nejvyšší správní soud ve shodě s městským soudem konstatuje, že víceletá gymnázia mají omezenou kapacitu (v některých oblastech je ostatně s ohledem na stěžovatelkou zmíněný nástup „silnějších ročníků“ poněkud napjatá již i kapacita „běžných“ základních škol) a zároveň je vysoká poptávka o studium na tomto typu školy. To má za následek, že všichni uchazeči o studium na víceletá gymnázia nemohou v přijímacím řízení uspět a v přijímacím řízení tak zpravidla uspějí, tj. na víceleté

pokračování

gymnázium jsou přijati ti uchazeči, kteří mají vzhledem ke svým schopnostem a vědomostem větší předpoklady ke studiu. Tuto funkci přijímacího řízení, která je nezbytná k vyřešení převisu poptávky po studiu na víceletých gymnáziích a ostatně na gymnáziích obecně, proto nepovažuje Nejvyšší správní soud na rozdíl od stěžovatelky za nelegitímní. Za podstatné považuje Nejvyšší správní soud to, že žáci, kteří realizují své základní vzdělávání na druhém stupni základních škol, ať již z důvodu své volby či proto, že na nižší stupeň víceletých gymnázií nebyli přijati, získávají rovnocenné vzdělání a nejsou nijak omezeni v možnostech dalšího studia, neboť po ukončení devátého ročníku základní školy se mohou ucházet o přijetí na čtyřletá gymnázia, resp. následně nejsou nijak znevýhodněni při výběru dalšího vysokoškolského vzdělání.

[15] K argumentaci stěžovatelky, že základní vzdělávání má být postavené na zásadě rovných příležitostí a že jakékoli dělení, tedy i dělení na základě nadání, vedoucí ke vzniku různých vzdělávacích systémů je v tomto stupni vzdělávání vyloučeno, Nejvyšší správní soud v první řadě konstatuje, že školský zákon ze stěžovatelky zmíněné zásady rovné příležitosti vychází, když v § 2 písm. a) výslovně uvádí, že vzdělání je založeno na zásadě rovného přístupu každého státního občana České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie ke vzdělávání. Právě transparentní přijímací řízení založené na předem známých kritériích pro výběr žáků pro přijetí na víceletém gymnáziu představuje realizaci zásady rovných příležitostí. Všichni žáci, kteří usilují o přijetí na tento typ školy, totiž mají možnost se na přijímací zkoušky připravit a poté se podrobí stejnému testu.

[16] S ohledem na již zmíněnou skutečnost, že § 45 odst. 1 školského zákona nestanoví žádné rozdíly mezi školami, na nichž získává žák základní vzdělání, neobstojí ani argumentace stěžovatelky, že dochází na tomto stupni ke vzniku různých vzdělávacích systémů. V návaznosti na výše uvedené zdejší soud uzavírá, že rozhodnutím žalovaného k žádnému zásahu do práva stěžovatelky na rovné zacházení a vzdělání zakotvené v Paktu, Úmluvy, Úmluvy o právech dítěte, Listině a školském zákonu nedošlo. Na místě tak v posuzované věci není ani stěžovatelkou zmíněný pětistupňový test používaný ESLP.

[17] Jakkoli Nejvyšší správní soud může sdílet některé argumenty, jimiž stěžovatelka zpochybňuje vhodnost školským zákonem nastaveného systému povinné školní docházky, v žádném případě tyto úvahy stěžovatelky nepředstavují důvod pro shledání celkového rozporu zákonodárcem zvolené koncepce umožňující části žáků splnit povinnou školní docházku mimo základní školy na víceletých gymnáziích s ústavním pořádkem, respektive s mezinárodními smlouvami o ochraně lidských práv, kterými je Česká republika vázána. Proto ani Nejvyšší správní soud nepřistoupil k postupu dle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[18] Nejvyšší správní soud shledal nedůvodnými všechny uplatněné námítky, kasační stížnost je proto nedůvodná. Nejvyšší správní soud tedy dle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. kasační stížnost zamítl.

[19] O nákladech řízení o kasační stížnosti pak Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Nejvyšší správní soud v této souvislosti konstatuje, že žalovaným správním orgánům v případě úspěchu v řízení o kasační stížnosti zpravidla náhradu nákladů řízení nepřiznává, neboť disponují odborným právním aparátem a náklady vzniklé v souvislosti se soudním řízením tak nepřesahují rámec nákladů jejich běžné úřední činnosti. V posuzované věci však nelze předpokládat, že by žalovaný, jakožto gymnázium poskytující vzdělání, takovému odborným aparátem disponoval a řízení před soudy bylo běžnou náplní jeho činnosti. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že procesně úspěšný žalovaný má právo na náhradu odměny

právního zástupce za jeden úkon právní služby (vyjádření ke kasační stížnosti ze dne 18. 6. 2021), podle § 11 odst. 1 písm. d) a § 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., (dále jen „advokátní tarif“) ve výši 3.100 Kč a náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb.). Nejvyšší správní soud ověřil, že zástupce žalovaného je plátcem DPH, proto se odměna za zastupování zvyšuje o tuto daň ve výši 21%, tedy o 714 Kč. Celkově tedy je žalobkyně povinna zaplatit žalovanému na nákladech řízení o kasační stížnosti 4.114 Kč do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku, k rukám zástupce žalovaného.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. prosince 2021

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu